

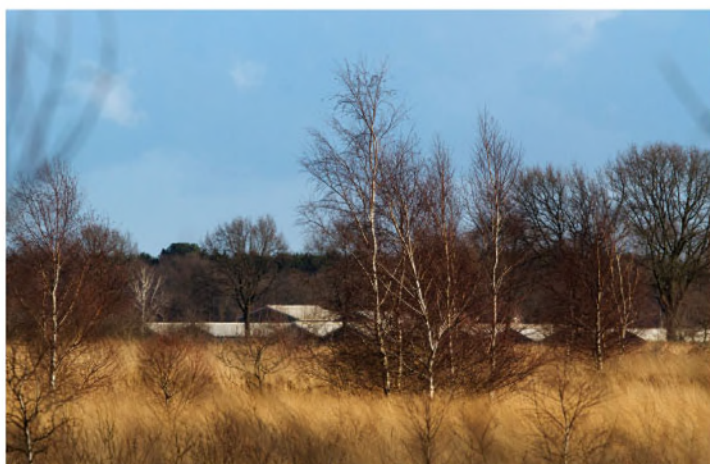

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Gaswinning op de Noordzee: Platform L7-F

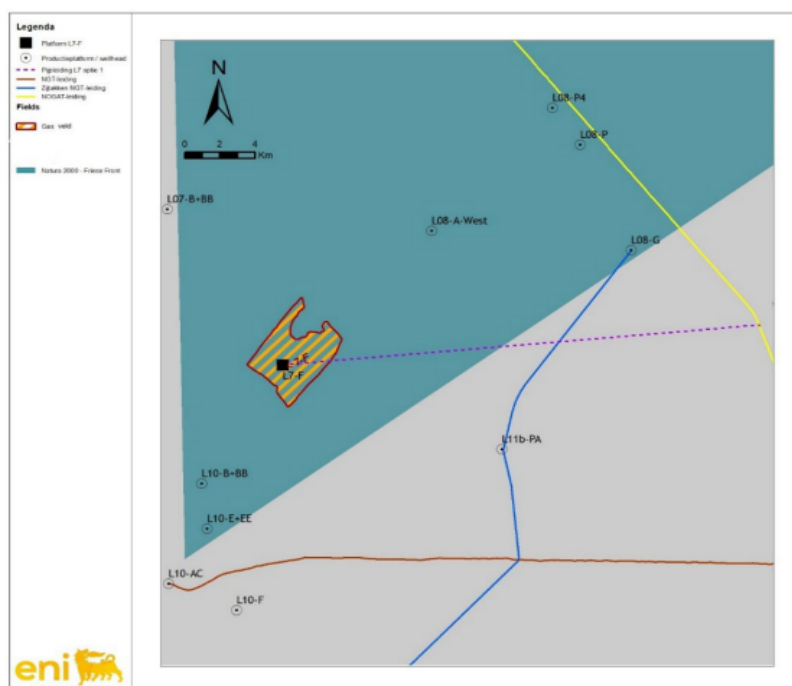
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

12 maart 2026 / projectnummer: 4002

1 Advies over het MER in het kort

Eni Energy Netherlands (hierna 'Eni') wil aardgas winnen uit de Noordzee uit één van de zogenaamde "kleine velden". Het gaat om het winnen van gas uit maximaal drie putten. Behandeling van het gas vindt plaats op een nieuw op te bouwen platform L7-F¹. Een nieuwe onderzeese aardgasleiding voert het gas af naar de bestaande NOGAT-leiding die het behandelde aardgas vervolgens naar land transporteert. Zie figuur 1 voor de ligging van het platform. Voor de besluiten hierover is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Figuur 1: Ligging gasveld L7-F ten opzichte van het Frieze Front (bron MER). De gestippelde paarse lijn is de nieuwe pijpleiding vanaf het platform naar de NOGAT-leiding (gele lijn).

Wat staat in het MER?

In het MER² staat dat Eni voor de winning van aardgas de bestaande exploratieput wil ombouwen tot productieput, twee nieuwe productieputten wil boren, een boorplatform (L7-F) wil plaatsen en een 26 km lange pijpleiding wil aanleggen voor de afvoer van het gas. Ze beëindigt de winning na 10 – 15 jaar en ontmantelt dan de winningsinstallatie. In het MER zijn een aantal alternatieven onderzocht, zoals voor:

- het platform (typeplatform en hergebruik ander platform versus nieuwbouw);
- de verwerking van boorgruis;

¹ Het gaat om een nieuwe jacket en een gerecyclede topside.

² Haskoning in opdracht van Eni Energy Netherlands B.V., 30 oktober 2025, *Milieueffectrapportage gaswinning L7-F*.

- het tracé voor de afvoer van het gas.

Voor de **aanlegfase** zijn er volgens het MER negatieve effecten te verwachten voor het milieuthema bovenwatergeluid en zeer negatieve voor onderwatergeluid. Verder zijn er licht negatieve effecten te verwachten voor de milieuthema's verstoring van de zeebodem en verontreiniging van zeewater. Het MER vertaalt deze scores naar effecten op de diverse soortgroepen. De conclusie is dat er in de aanlegfase zonder extra maatregelen zeer negatieve effecten zullen optreden voor vogels en zeezoogdieren en licht negatieve effecten voor vleermuizen, vissen en bodemdieren. Met extra mitigerende maatregelen nemen de effecten voor vogels en zeezoogdieren af naar licht negatief. Eén van de maatregelen is het vermijden van affakkelen in het donker. Ook is er een ecooloog op het platform aanwezig om activiteit van (trek)vogels te registreren en het affakkelmoment daarop aan te passen. Voor de andere soortgroepen blijft de effectscore hetzelfde.

In het MER staat verder dat het realiseren van putten, platform en pijpleiding licht negatieve effecten op de archeologische waarden³ heeft. De effecten van de overige milieuthema's zijn als neutraal beoordeeld.

In de **productiefase** treden er volgens het MER, zonder extra maatregelen, negatieve effecten op door bovenwatergeluid en licht negatieve effecten door de verontreiniging van zeewater. De overige milieuthema's zijn als neutraal beoordeeld. Bij de vertaling naar wat dit betekent voor de soortgroepen staat in het MER dat er voor de zeezoet negatieve effecten zijn te verwachten en voor de overige groepen geen. Met extra mitigerende maatregelen, zoals het aanpassen van vaarbewegingen worden de effecten voor de zeezoet teruggebracht naar licht negatief.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie heeft waardering voor de duidelijke beschrijving van de voorgenomen activiteit en alternatieven en ook van de mitigerende maatregelen. De beschrijving van de technische noodzakelijke stappen is ook voor niet-deskundigen goed te volgen.

Daarnaast staat in het MER dat de bovenkant van een ander platform (E17-A topside) opnieuw zal worden gebruikt voor dit project. Vanuit oogpunt van circulariteit is dit positief.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de gaswinning L7-F. Het gaat om de volgende punten:

- **De referentiesituatie is niet in het MER opgenomen.** De referentiesituatie is in de bijlagen opgenomen, maar niet gemakkelijk te vinden. Een samenhangend en navolgbaar beeld van de huidige situatie ontbreekt daardoor in het hoofdrapport. Zorg voor een duidelijke beschrijving van de referentiesituatie in het MER.
- **De duiding van de geluidseffecten door boren is nog te beknopt.** Het MER benoemt het geluidsniveau van de boorfase niet of nauwelijks terwijl dit het langstdurende geluid is. Geef een betere duiding van deze effecten.
- **De toetsingskaders voor gebiedsbescherming en soortenbescherming worden niet op de juiste plek gebruikt.** Voor Natura 2000 is bijvoorbeeld getoetst aan de landelijke Gunstige Referentiewaarde Populatie (GRW) voor Nederland. Bij de soortentoets is

³ Zoals onontdekte historische scheepswrakken, resten van gevechtsvliegtuigen uit WOI en WOII, en prehistorische landschappen en daaraan gerelateerde resten.

getoetst aan Natura 2000 instandhoudingsdoelen zoals criteria en oppervlak van het Natura 2000-gebied. Dit is niet correct. Voor een goed beeld van de beoordeling van effecten op de natuur is het belangrijk dit te corrigeren.

- **Vóórkomen en dichtheden zeekoeten binnen het plangebied van het boorplatform zijn onduidelijk.** Het vóórkomen en de dichtheden van zeekoeten op de plek van het te bouwen platform is niet goed in beeld. Dit is belangrijk omdat de effecten van een boorplatform in een concentratiegebied groter zijn dan in een gebied dat minder intensief gebruikt wordt door zeekoeten. De berekeningen van de verstoring en mortaliteit gaan uit van gemiddelden over het hele Friese Front. Maak daarom de verspreiding en dichtheden inzichtelijk voor het plangebied en zet deze af tegen het doel van behoud van kwaliteit en oppervlak van het Natura 2000-gebied.
- **Het effect op andere vogelsoorten dan zeekoeten is niet in beeld.** Het plangebied is onder meer voor jan-van-gent, drieteenmeeuw en alk relevant leefgebied. De verspreiding van deze soorten en het effect van verstoring en mogelijke sterfte is nu niet in beeld gebracht.
- **De grootte van het negatief beïnvloed gebied voor alle activiteiten samen is niet goed in beeld.** Elke activiteit is afzonderlijk getoetst, terwijl de samenhang en cumulatie ervan bepalend kan zijn. Geef hierover een duidelijk totaaloverzicht.
- **De Scope 3-emissies zijn niet in beeld.** De Nederlandse overheid heeft besloten dat vanwege diverse gerechtelijke uitspraken de indirecte klimaateffecten (met name CO₂-emissies) door verbranding van het gas bij de eindgebruikers ook in een milieueffectrapport in beeld moeten zijn. Dit is belangrijk om rekening te kunnen houden bij de keuze om al dan niet toestemming te geven voor deze gaswinning. Scope 1, 2 en 3 emissies (CO₂ en CH₄) geassocieerd met zowel L7-F als het alternatief (importgas in de referentiesituatie) moeten inzichtelijk zijn.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas het projectbesluit te nemen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Aanleiding MER

Eni wil aardgas winnen uit het L7_F reservoir in de Noordzee. Hiertoe wil ze een boorplatform aanleggen, putten slaan, aardgas winnen, behandelen en afvoeren. Daarnaast wil ze een nieuwe pijpleiding aanleggen die het gas afvoert naar de bestaande NOGAT-leiding en van daar naar het vaste land. Hiervoor moet op grond van de Mijnbouwwet een projectbesluit worden genomen.⁴ Daarnaast zijn onder andere een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, voor een Natura 2000-activiteit en voor een flora- en fauna-activiteit nodig, en een vergunning voor de aanleg van de pijpleiding. De minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) is coördinerend bevoegd gezag voor het projectbesluit en de vergunning.

Voor het projectbesluit moet een MER worden opgesteld op grond van de volgende categorieën uit bijlage V van het Omgevingsbesluit: Ondergrondse mijnbouw met inbegrip van oppervlakte-installaties van meer dan 500.000m³ (categorie B3). Verder geldt de mer-beoordelingsplicht voor de activiteit Diepboringen (categorie B4) en Buisleiding voor het transport van aardgas (categorie J9).

⁴ Een projectbesluit is verplicht omdat de winning plaatsvindt onder Natura 2000-gebied, zie artikel 141a lid 1 onder a Mijnbouwwet en artikel 5.44 lid 1 Omgevingswet.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. De ministers van KGG en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) nemen het projectbesluit.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer [4002](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de ministers van KGG en VRO.

In de tekst doet de Commissie ook een aantal aanbevelingen. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Referentiesituatie

Er ontbreekt een duidelijke en expliciete beschrijving in het MER van de referentiesituatie. Dit geldt voor alle thema's zoals natuur, archeologische objecten en uitstoot van broeikasgassen. Een beschrijving van de referentiesituatie is een wettelijke inhoudsvereiste voor een MER. De referentie staat wel in een bijlage van het MER en vormt ook de basis van de effectvergelijking.

Doordat een heldere beschrijving van de referentiesituatie ontbreekt zijn de conclusies in het MER over bijvoorbeeld de huidige aanwezige natuur (vooral fauna) niet altijd goed te volgen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de verspreiding van de zeekoeten en alken over het seizoen, zie verder paragraaf 2.3. Voor archeologie ontbreekt inzicht in hoeverre bijvoorbeeld natuurlijke erosie en erosie door bestaande ankergebieden en scheepvaartinfrastructuur optreden.

Het ontbreken van de referentiesituatie in het hoofdrapport gaat ook ten koste van het begrip over de samenhang.

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming aan te vullen en de beschrijving van de referentiesituatie te verduidelijken. Zet de effecten in de samenvatting duidelijk af tegen de referentiesituatie.

2.2 Onderwatergeluid en gevolgen voor onderwaterleven

2.2.1 Gebruik TNO-onderzoek One Dyas

Het onderwatergeluid door het heien is voor het effect op het onderwaterleven (met name bruinvissen) verreweg dominant. Voor de berekeningen van onderwatergeluid is gebruik gemaakt van het TNO-onderzoek voor het gasboringsproject N05-A van ONE-Dyas⁵. Dit is een vergelijkbaar project: ook bij dat project ging het om het verankeren van het platform en om het heien van conductorpijpen. Overeenkomsten tussen beide projecten liggen verder in de boringslocaties (waterdiepte, bodemgesteldheid) en activiteiten (hei-energie⁶). Daarom concludeert de Commissie dat de berekeningen en metingen van onderwatergeluid voor het gasboringsproject ONE-Dyas voldoende representatief zijn voor de situatie bij L7-F en dat deze voor dit MER gebruikt kunnen worden.

2.2.2 Effecten van geluid van heien en boren

Geluidsniveaus

Het MER maakt duidelijk dat het heien van de verankeringspalen de Nederlandse geluidsnorm zal overschrijden. Eni zal een bellenscherm toepassen om dit te voorkomen.

Het MER benoemt het geluidsniveau van de boorfase niet of nauwelijks terwijl dit het langstdurend geluid is. Het MER geeft aan dat boren een geluidstoon van 62 kHz produceert en dat dit niet gehoord kan worden door bruinvissen en zeehonden vanwege de gehoorgrenzen. Het is echter onwaarschijnlijk dat het boren slechts een sinustoon produceert zonder hoger-frequente elementen. Daarnaast kunnen bruinvissen al vanaf 0,25 kHz horen in plaats van 10 kHz zoals in het MER staat.⁷ Omdat het boren in totaal 0,5 – 1 jaar duurt (pagina 84 van het MER) is inzicht in het bronniveau in combinatie met spectrum wel belangrijk. In een nagestuurd rapport van TNO uit 2011 staat dat er zeer uiteenlopende geluidsniveaus kunnen zijn. De waarden uit dit rapport geven echter slechts een heel grove indicatie.⁸

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming aan te vullen. Geef een betere duiding van de effecten van geluid door boren en/of gebruik de boorwerkzaamheden voor L7-F voor nieuwe geluidsmetingen voor volgende stappen. Neem de resultaten correct over in de samenvatting.

⁵ DHW-AS-220-100331899Am d.d. 23/9/2020.

⁶ De energie (in Joules) die wordt gebruikt (en nodig is) om een heipaal de bodem in te slaan. Dit is afhankelijk van de gebruikte heiapparatuur.

⁷ Kastelein, R., Hoek, L., de Jong, C., Wensveen, P., 2010. The effect of signal duration on the underwater detection thresholds of a harbor porpoise (*Phocoena phocoena*) for single frequency-modulated tonal signals between 0.25 and 160 kHz. *J. Acoust. Soc. Am.* 128, 3211–22. <https://doi.org/10.1121/1.3493435>.

⁸ In het ontvangen literatuuronderzoek van TNO uit 2011, zijn twee eerdere beschrijvingen van boorgeluid in context van de toen-geldende normen geplaatst. Deze bronnen variëren aanzienlijk, van 117 dB re 1 µPa² op 125 m, tot 150 dB re 1 µPa² op 100 m. Uitgaande van het hogere geluidsniveau zouden bruinvissen tijdelijke gehoorschade op kunnen lopen als zij 24 uur op 250 m van de bron verblijven, en zeehonden bij 24 uur op 4 km. Enkele beperkingen zijn genoemd in het 2011-rapport waardoor deze afstanden vooral als grove indicatie dienen. Tevens zijn sindsdien wegingen op basis van gehoorcurves en geluidsnormen geüpdatet.

Zeezoogdieren (zeehonden en bruinvis)

De bruinvis, gewone zeehond en grijze zeehond hebben alle drie een matige staat van instandhouding, maar de populaties nemen in omvang toe.⁹ Geluidsniveaus en de duur van de heiwerkzaamheden zijn gebruikt om het aantal dierverstoringsdagen voor bruinvissen en zeehonden te berekenen. In het geval van bruinvissen wordt dit doorberekend naar een populatiereductie van 1,2 bruinvissen (0,0019%, zie bijlage 4).¹⁰

De dierverstoringsdagen zijn geplaatst in de context van het Kader Ecologie en Cumulatie 5.0 dat stelt dat de uitrol van wind op zee (tot 2030, de constructiefase) maximaal mag leiden tot een populatiereductie van 5%. De inschatting is dat deze uitrol bij bruinvissen tot ongeveer 4% populatiereductie zou leiden, en bij zeehonden tot 2%. De constructie van L7-F draagt hier zeer beperkt aan bij. De Commissie onderschrijft de conclusies in het MER.

In het MER staat dat een Acoustic Deterrent Device (ADD) wordt ingezet om bruinvissen bij de installatie weg te houden. Doel is om zo gehoorschade te beperken. Deze ADD kan mogelijk ook gehoorschade veroorzaken bij bruinvissen. Er bestaan ADD's waarbij dit niet het geval is. De Commissie beveelt aan het type ADD dusdanig te kiezen dat dit wordt voorkomen.

2.3 Effecten op bovenwater-natuur

2.3.1 Gebruik van toetsingscriteria

De wijze van toetsing en het gebruik van toetsingscriteria is op een aantal punten niet correct:

- **Gebiedsbescherming:** soms vindt toetsing plaats aan de landelijke doelen in plaats van aan de specifieke Natura 2000-doelen voor het Friese Front. Voor Natura 2000 is nu getoetst aan de landelijke Gunstige ReferentiewaardePopulatie (GRW) voor Nederland.
- **Soortenbescherming:** de toetsing voor zeekoet en andere vogelsoorten is niet geheel correct. Het MER toetst deze aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Dit had moeten gebeuren aan de Gunstige Staat van Instandhouding van regio of landelijk.

2.3.2 Natura 2000-natuur

Referentie

Het Natura 2000-gebied het Friese Front is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor de zeekoet. Er geldt een instandhoudingsdoel voor behoud van de kwaliteit en omvang van het leefgebied en populatie. Het MER bevat geen gedetailleerde informatie over aantallen en verspreiding van zeekoeten binnen het plangebied gedurende het seizoen. Ook het nagestuurde addendum is niet compleet. Hier is de verspreiding en dichtheid samengevat over een zeer lange periode van 1991-2020 en alleen van de maanden augustus-september.

⁹ <https://www.clo.nl/indicatoren/nl125009-bruinvis-in-de-noordzee-1991-2022>,
<https://www.clo.nl/indicatoren/nl123122-gewone-en-grijze-zeehond-in-waddenzee-en-deltagebied-1960-2025>.

¹⁰ Er staat wel een subtiële inconsistentie in het MER en bijlages: In bijlage 4 worden de dierverstoringsdagen en gevolgen voor de populatieomvang van L7-F uitgerekend. Hierin wordt voor bruinvissen een populatiereductie van 0,0019% uitgerekend, in het MER hoofdrapport staat 0,0016%. Daarnaast staat in bijlage 4 op pagina 77 dat 376 en 1.830 bruinvissen verstoord worden door het heien van de conductor en verankering respectievelijk, maar dit zijn de verstoringsdagen (= 2 dagen verstoring per verstoord individu), dus het aantal verstoorde individuen is minimaal 2 keer zo laag als het aantal verstoringsdagen.

In het MER staan voor de zeekoet wel verspreidingskaarten per maand, maar gepresenteerd voor het hele Nederlandse continentaal plat. Deze kaarten hebben echter een te lage resolutie om te kunnen beoordelen of binnen het plangebied, direct bij de locatie sprake is van hoge concentraties zeekoeten of alken. Als in het plangebied juist een concentratiegebied van zeekoeten zou zijn, dan heeft de activiteit een veel grotere impact op de zeekoeten dan bij een gelijkmatige verspreiding van de zeekoeten over het gehele Friese Front. L7-F wordt ook gebouwd op een plek in het Friese Front met weinig andere platforms. Niet duidelijk is hoe groot de kans is dat daarom juist dit deelgebied van belang is voor zeekoeten omdat ze elders al veel onrust ondervinden. Voor inzicht in de mogelijke effecten is dit inzicht wenselijk.

Zeekoet

De effectbeschrijving en -beoordeling is niet altijd goed navolgbaar:

De getalsmatige onderbouwing en wijze van berekening van de verslechtering voor de zeekoet is niet goed navolgbaar. De informatie staat verspreid over verschillende documenten en pagina's. Het MER stelt dat de oppervlakteverslechtering voor de zeekoet 3,14 en 11,4 km² bedraagt, door het platform en helikoptervluchten. Daar komt scheepverkeer mogelijk bij. Opgeteld gaat het om een wezenlijk oppervlak aan verstoring. Het is wenselijk om een tabel of eenduidig overzicht op te nemen van alle mogelijke negatieve effecten. Dit is belangrijk om het gezamenlijke ofwel cumulatieve effect van het platform inclusief alle bijbehorende logistieke activiteiten te duiden.

De beoordeling van de effecten in hoofdstuk 7 is nu apart uitgevoerd voor onder meer geluid, licht en optisch (onder andere in tabel 7-9). Voor zeekoeten en andere vogels is juist de combinatie relevant.

2.3.3 Soortentoets en soortenbescherming

Vanwege de doelstelling in het Natura 2000-gebied van rustgebieden is er in het MER bij de beschrijving een focus op de zeekoet. Op pagina 110 van het MER staat de soortentoets. Deze is onvoldoende compleet. Er ontbreekt een gedetailleerd overzicht van de verspreidingen en aantallen van relevante soorten, zoals jan-van-gent, alk, noordse stormvogel en drieteenmeeuw in de omgeving van het platform en aanvliegroutes. Het MER maakt niet duidelijk waarom deze soorten in het plangebied geen rust- en foerageergebieden hebben. Dat is namelijk de reden om geen aandacht aan deze soorten te schenken.

Voor de soortbescherming geeft het MER weliswaar informatie over andere soorten zoals alken. Die informatie is slechts kwalitatief (zie tabel 4-1) waar de classificatie "kans voor voorkomen" is gepresenteerd in plaats van talrijkheid of relevantie van het plangebied. De kans van voorkomen is voor alle soorten in de tabel overigens 100%.

2.3.4 Mitigerende maatregelen

In het MER staat dat er mitigatie nodig is om de effecten op de beschermde natuur te verminderen. Het MER bevat geen inzicht in de effectiviteit van de mitigerende maatregelen,

bijvoorbeeld uit andere platformprojecten. Daarmee is het lastig een duiding te krijgen. Verder is niet duidelijk of de vliegroutes en –tijden van helikopters onder mitigatie vallen.

Verder staat in het MER op pagina 59 dat een van de natuurversterkende maatregelen de aanleg van vishotels is. Deze zouden bijdragen aan beschermde soorten. De Commissie merkt op dat vishotels geen bijdrage aan paai of opgroei van pelagische vissoorten zoals sprotten leveren en daarmee aan het leefgebied en de voedselvoorziening van zeekoeten.

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming aan te vullen.

- Herzie de toetsing en hanteer de juiste toetsingscriteria.
- Geef op basis van recente tellingen een overzicht van de huidige verspreiding van zeekoeten in het plangebied. Presenteer in elk geval kaarten van het plangebied met geschatte vogelaantallen voor de zone van 1–2 km in de omgeving van het platform. Geef ook gegevens van recente jaren en van de maanden (juni en juli) dat de zeekoeten met hun jongen het rustgebied gebruiken. Breng ook de combinatie van de stressfactoren voor zeekoeten in beeld.
- Geef de aantallen en verspreiding van andere soorten (zeevogels anders dan de zeekoet).
- Geef de grootte van het oppervlak dat negatief beïnvloed wordt voor alle activiteiten gezamenlijk¹¹. Doe dit ook voor de situatie na het nemen van mitigerende maatregelen. Geef een duidelijke en overzichtelijke beschouwing over het geheel aan activiteiten over een groter gebied in de Noordzee. Maak dit duidelijk voor de verschillende activiteiten, zowel de nieuwe als de activiteiten die zullen verdwijnen. Geef daarmee een betere duiding van de effecten op de natuur en van de cumulatie van effecten.

2.4 Calamiteiten

Het risico op, en de directe gevolgen van, een kick en blowout¹² bij het boren naar gas zijn correct beschreven op pagina 119 en volgende pagina's. Ook de maatregelen om zo'n blowout te vermijden, en de herstelmaatregelen van een dergelijke calamiteit zijn helder beschreven en volgen de industrie- en SodM-standaarden.

De Commissie onderschrijft de conclusie in het MER dat het risico op een blowout bijzonder klein is. Ze constateert wel dat de milieueffecten van een dergelijke activiteit niet beschreven zijn. Vanwege de kleine kans op calamiteiten en omdat zowel de mitigerende maatregelen als de herstelprocessen goed zijn beschreven, zijn hierop geen aanpassingen van het MER nodig.

2.5 Effecten in de keten: scope 3-emissies

Klimaatverandering vormt wereldwijd een groeiende bedreiging voor zowel ecosystemen als de volksgezondheid, waarbij de uitstoot van broeikasgassen uit alle fasen van energieproductie een belangrijke rol speelt. Daarbij is er een onderscheid tussen scope 1, 2 en 3 emissies. Scope 1 emissies zijn directe emissies van de eigen activiteit. Scope 2 betreft

¹¹ Platform en pijpleiding (aanleg en gebruik), scheepvaart, helikopter, afvoer gas en andere stoffen.

¹² Tijdens een boring kan een laag worden aangeboord die onder hoge druk gas, water of olie bevat. Als de druk in deze laag hoger is dan de tegendruk van de boorvloeistof, breekt de vloeistof plotseling naar boven door de boorput. Dit wordt een *kick* genoemd; als het ongecontroleerd naar buiten treedt en met kracht ontsnapt, spreekt men van een *blowout*.

indirecte emissies die ontstaan bij de opwekking van ingekochte energie. Scope 3 zijn overige indirecte emissies die niet onder scope 1 en 2 vallen en afkomstig zijn uit de volledige waardeketen.

Bij gaswinning reiken de effecten verder dan de directe operationele emissies: het grootste deel van de klimaatimpact ontstaat juist bij het gebruik van het geproduceerde gas door eindgebruikers – de zogeheten scope 3 emissies. Uit de inhoudsvereisten voor mer volgt dat deze emissies in een MER in beeld moeten zijn.¹³ De informatie over scope 3 emissies is nodig om het bevoegd gezag in staat te stellen om deze emissies te betrekken bij de vergunningverlening. Door het in beeld brengen van de volledige keten van winning tot eindgebruik, ontstaat een realistisch totaalbeeld van de klimaatimpact van gaswinning. Overigens deed onlangs het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)¹⁴ in lijn hiermee hierover een uitspraak en verplichtte Noorwegen deze scope 3 emissies voor een gaswinningsproject in beeld te brengen. Ze deed dit in navolging van eerdere uitspraken over de Mer-richtlijn in Europa.¹⁵ De Minister heeft dit ook onderkend in een kamerbrief.¹⁶

Het MER brengt wel de directe effecten van de gaswinning per onderdeel in beeld, maar gaat niet in op scope 3 emissies. Gezien de rechterlijke uitspraak en het standpunt van de Nederlandse regering is dit wel noodzakelijk.

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming hiermee aan te vullen en de scope 3 emissies in binnen- en buitenland kwantitatief in beeld te brengen.

Verder adviseert de Commissies voor het totaalbeeld om op basis van de resultaten in het MER ook het totaal van zowel scope 1 als 2 emissies op een rij te zetten. Benoem of de emissies binnen het nationale CO₂-budget vallen of daarbuiten. Scope 1, 2 en 3 emissies (CO₂ en CH₄) geassocieerd met zowel L7-F als het alternatief (importgas in de referentiesituatie) moeten inzichtelijk zijn.

2.6 Effecten op de zeebodem

Dynamiek van de zeebodem

Het MER geeft een gedetailleerde beschrijving van de zeebodem.¹⁷ De Commissie constateert hierin een paar onjuistheden of inconsistenties:

- De beschrijving strookt niet met de informatie uit het archeologierapport (bijlage 9 van het MER). Dit geldt ook voor de conclusie dat de afwezigheid van golf- en stromingsribbels zou wijzen op weinig sedimenttransport en een weinig dynamische

¹³ De Commissie heeft inmiddels begrepen dat Eni momenteel werkt aan het in beeld brengen van Scope 3-emissies.

¹⁴ Zie EHRM 28 oktober 2025, [ECLI:CE:ECHR:2025:1028JUD003406821](#), Greenpeace vs. Noorwegen.

¹⁵ Zie onder andere het advies van het Hof van de European Free Trade Association (EFTA) van 21 mei 2025 ([case E-18/24](#)).

¹⁶ Zie de [kamerbrief](#) van 18 december 2025 in antwoord op vragen van lid Oosterhout.

¹⁷ Pagina 6 van het bijlagerapport Morfodynamiek nabij platform L7: "De zeebodem ter plekke van het (boor)platform bestaat uit zand met schelpresten. Dit zand heeft korreldiameters in de ordegrootte van tweehonderd micrometer (200 µm ofwel 0,2 mm). Daarbij zijn er **kleibrokken te vinden die tot vijftig centimeter boven de rest van de zeebodem uitsteken**. Ook de lokale aanwezigheid van grof zand en grind resulteert in bodemhoogtevariatie ter plekke van het platform. Voor de rest is de zeebodem bij de locatie van het platform vrijwel vlak zonder duidelijke golf- en stromingsribbels, duinen of grotere beddingvormen."

zeebodem. In het archeologisch onderzoek komt naar voren dat er wel degelijk een actief zandtransport over de zeebodem is.

- Het MER stelt dat de getijstroom op open zee kentert. Dit is onjuist.¹⁸
- De verspreiding van boorgruis en de effecten ervan op het zeebodemmilieu niet duidelijk beschreven.

De Commissie beveelt aan voorafgaande aan de werkzaamheden informatie te geven over het bodemleven en vervolgens de effecten op het bodemleven te monitoren. Maak ook gebruik van de ervaringen bij het boren van de exploratieput, voordat de tweede en derde put geboord worden.

2.6.1 Ingraven van de transportpijpleiding

Ter voorbereiding van de aan te leggen pijpleiding is onderzoek uitgevoerd naar de eigenschappen van de zeebodem. Hiertoe zijn monsters genomen. Het is echter niet duidelijk of het hier om oppervlaktemonsters van de zeebodem gaat, of om informatie die ook iets zegt over de afzettingen onder het oppervlak. Aan de hand van oppervlaktemonsters valt niet te voorspellen welk materiaal er dieper onder de zeebodem aanwezig is. Dit is wel relevant voor een jetting operatie omdat de samenstelling de mate van vertroebeling door het jetten bepaalt.¹⁹

De effectbeschrijving van het ingraven van de pijpleiding richt zich vooral op sedimentatie, maar de effecten over de ingraving op het lokale bodemleven (en mogelijk voedsel van zeekoet) wordt slechts zeer beperkt besproken.

De onderbouwing om te kiezen voor jetting is daarmee niet compleet. De Commissie beveelt aan dit via een nulmeting en monitoring te onderzoeken en te volgen.

2.7 Archeologie

Algemeen

Het archeologisch onderzoek is goed uitgevoerd en bestaat uit een bureaustudie en veldonderzoek vanaf een boot. De conclusies zijn goed te volgen en correct. Wel is er een achterstand op het gebied van registratie van Noordzee-vondsten en Archis. Dit kan een vertekend beeld van de werkelijke situatie geven.²⁰

Voorkeursalternatief

De informatie van het bureauonderzoek vormt de basis voor het besluit om twee anomalieën te ontwijken, maar wordt verder niet gebruikt. Zo wordt de diepte van de pijpleiding (circa 1 meter diep) niet gerelateerd aan de diepte van de verwachte archeologische waarden (3–4 meter diep). De effecten van de aanleg van het boorplatform op archeologie worden helemaal

¹⁸ Waarschijnlijk is deze aanname gebaseerd op de kennis van de getijbeweging in getijgeulen. Op de open Noordzee draait het getij rond met de klok mee van vloedrichting naar ebrichting en weer naar vloedrichting. De stroomsnelheden in de vloed- en ebrichting, respectievelijk oostnoordoost en westzuidwest, zijn weliswaar het sterkst en houden ieder circa 4 uur aan, maar de stroomsnelheden tijdens het omzwaaien van richting blijven in de orde van 0,2 à 0,3 m/s.

¹⁹ Hierin zal de pijpleiding door fluidiseren van de zeebodem met waterjets begraven worden.

²⁰ Bron: S. van der Vaart-Verschoof & W. Verschoof-Van der Vaart 2026, pagina 64–65.

niet besproken. Deze informatie is op zich allemaal af te leiden uit de overige hoofdstukken en te combineren met Bijlage 9. Het is echter lastig voor de gemiddelde lezer om deze informatie naar boven te halen.

Er is geen monitoring voorzien op het aspect archeologie tijdens de aanleg, maar vondsten worden gemeld bij het gevoegd gezag. Niet duidelijk is hoe dit gebeurt als er geen structurele monitoring plaatsvindt. Het MER verwijst naar een standaard protocol om de archeologische resten te behouden. Relevant hierbij is om expliciet aandacht te besteden aan Noordzee–archeologie in het Programma Noordzee van Rijkswaterstaat.²¹

De Commissie beveelt aan om bij de uitvoering voor voldoende archeologische deskundigheid te zorgen om vondsten te herkennen en te documenteren, bijvoorbeeld in de vorm van de aanwezigheid van een archeoloog.

²¹ Bron: S. van der Vaart–Verschoof & W. Verschoof–Van der Vaart 2026, pagina 66.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep een startgesprek met bevoegd en initiatiefnemer gevoerd. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom MA
ir. Annemie Burger (voorzitter)
drs. Tjeerd Gorter (secretaris)
dr. Jeroen Hubert
Dr. Ramon Loosveld
dr. Sigrid van Roode
dr. Ad van der Spek
drs. Jan van der Winden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Projectbesluit en diverse vergunningen

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffect-rapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project B3 "Ondergrondse mijnbouw met inbegrip van oppervlakte-installaties van meer dan 500.000m³" Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag projectbesluit

Ministers van Klimaat en Groene Groei (KGG) en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO)

Initiatiefnemer besluiten

Eni Energy Netherlands

Bevoegd gezag mer-procedure

Minister van KGG

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft de zienswijze gelezen die het bevoegd gezag heeft toegestuurd. Ze heeft deze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [4002](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiener.nl
w commissiener.nl

